

TÜRKÇE ÖZET

Üniversitesi : İstanbul Kültür Üniversitesi

Enstitüsü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı : İşletme

Programı : İşletme

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Müge Çetiner

Tez Türü ve Tarihi : Doktora-Şubat 2017

ÖZ

Vadeli ve Spot Piyasalar Arasındaki Etkileşim:

Borsa İstanbul'da Bir Uygulama

Murat Kaçmaz

Son çeyrek asırlık dönemde küreselleşme ile birlikte finansal piyasalarda ortaya çıkan riskler, spot piyasa ve vadeli piyasa arasındaki etkileşimi çok daha önemli hale getirmiştir. Buna paralel olarak bu dönemde iki piyasa arasındaki etkileşim akademisyenlerin ve finans alanında çalışan araştırmacıların çalışmalarında temel ilgi odağı olmuştur.

Vadeli ve spot piyasa arasındaki etkileşimin esası, spot piyasalarda meydana gelen bir takım risklerden korunmak için vadeli piyasa araçlarının kullanılmasına dayanır. Vadeli ve spot piyasa arasındaki etkileşime ilişkin olarak yapılan çalışmalarda elde edilen bulgulara göre; genellikle vadeli piyasada gerçekleştirilen işlemlerin spot piyasadaki fiyatın oluşum sürecine öncülük ettiği (nedensellik), spot piyasadaki volatilitiyi (oynaklığı) azalttığı ve spot piyasadaki likiditeyi artırarak piyasaya derinlik sağladığı anlaşılmıştır.

Bu çalışmada ülkemizdeki vadeli ve spot piyasa etkileşimi, 2005-2015 yılları arasında öncül-ardıl ilişkisi yönünden, 2011-2015 yılları arasında ise volatilitiyi ilişkisi yönünden incelemiştir. Öncül-ardıl ve volatilitiyi ilişkilerinin mevcut olup olmadığı yüksek işlem hacmi özellikleri göz önünde bulundurularak BIST30 endeksi ile BIST30 endeks vadeli işlem sözleşmesi örneği üzerinden irdelenmiştir. Bu kapsamda, vadeli ve spot piyasa arasındaki öncül-ardıl ilişkisi Johansen Eşbütünleşme testi ile volatilitiyi ilişkisi ise GARCH modeliyle analiz edilmiştir.

Uygulama çalışmasında ulaşılan bulgulara göre ülkemizde 2005-2015 yılları arasında öncül-ardıl ilişkisinin spot piyasadan vadeli piyasaya doğru güçlü olduğu görülmüştür. Diğer taraftan 2011-2015 yıllarını kapsayan dönemde vadeli piyasaların spot piyasadaki volatilitiyi azalttığı anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Vadeli Piyasa, Spot Piyasa, GARCH Modeli, Johansen Eşbütünleşme Testi

YABANCI DİL ÖZET

University : Istanbul Kültür University

Institute : Institute of Social Sciences

Department : Business Administration

Programme : Business Administration

Supervisor : Prof. Dr. Müge Çetiner

Degree Awarded and Date : PhD–February 2017

ABSTRACT

The Interaction Between Futures and Spot Markets:

An Application in Borsa İstanbul

Murat Kaçmaz

Along with globalization, risks in financial markets have made the interaction between spot and futures markets much more important during the last quarter-century. Concordantly, interaction between these two markets has become the center of interest of studies made by academics and finance researchers.

Principal of interaction between spot and futures markets is using of futures market instruments with the aim of providing protection against the risks arise out of spot markets. Findings from studies on interaction between spot and futures markets demonstrate that transactions in futures markets lead price formation in spot markets (casuality), reduce volatility of spot markets and increase market depth via increasing spot markets liquidity.

This study investigates interaction between spot and futures markets, for the period of 2005-2015 in terms of lead-lag relationship, for the period of 2011-2015 in terms of volatility relationship. Presence of lead-lag relationship and volatility relationship are examined with the example of BIST30 index and BIST30 equity index future contracts by taking into consideration their high transaction volume. The lead-lag relationship between spot and futures markets is analyzed by using Johansen Cointegration test and volatility relationship by using GARCH model.

Results of application study suggest that lead-lag relationship in the period of 2005-2015 is strong from spot markets to futures markets. On the other hand, results of application study also suggest that futures markets decrease volatility of spot markets in the period of 2011-2015.

Key Words: Futures Market, Spot Market, GARCH Model, Johansen Cointegration Test